

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII

Nr. 6

7 FEBRUARIE

1926

În acest număr: *Provocatorii de Octavian Goga; În biserica veche, poezie de George A. Petre; Regionalismul diletanților de Eugen Goga; Din Haziul Hronic al măscăriciului Vălătuc de Al. O. Teodoreanu; Organizarea proprietăților de Ion Iacob; Ideia slavă de P. Nemoianu; Ruși... de Al. Lasca-rov-Moldovanu; Văduvele de război de C. Argintaru; Gazeta Rimată: Frontul unic de Nicolae Sinucisu; Insemnări: Alegerile comunale; Propaganda vinovată; Înțelegerea cu maghiarii; Bucura Dumbravă; Motive regionaliste; Ciubărul cu minciuni; „Salonul literar“; etc. etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIATA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

Provocatorii

Din nou s'a dat un certificat rușinos țării, cu menirea expresă de-a fi speculat peste hotare, din nou s'a vorbit străinătății peste capul nostru, aruncându-ni-se batjocuri și insinuări perfide, ca să ne discrediteze...

Uniunea Evreilor români se chiamă de astă-dată asociația care ne face acest nobil serviciu, într'o înlănțuire metodică cu alte societăți subordonate aceluiaș scop. După vechiul obicei, patriotica uniune, în proclamația lansată deunăzi, zugrăvind tabloul vieții evreimii din țară, asvârle în lume sinistre minciuni. Se vorbește de confiscarea averii cetățenilor de rit mozaic, de spargerea caselor de rugăciune, și până chiar de necinstirea cimitirelor. Cu un cuvânt, suntem sălbatici deabinele, traiul bieților evrei aici e un chin desnădăjluit, mult mai insuportabil bunăoară ca al ori-cărui trib asiatic, fiindcă de desgroparea morților n'am mai auzit încă să se plângă cineva nici din cel mai obscur colț al pământului.

Toate gazetele au publicat aproape în întregime acest desperat țipăt de durere, prea puține au îndrăznit să facă timide comentarii punând în fața autorilor oglinda realității. Dimpotrivă, presa independentă de sufletul acestei nații întunecate nu numai că a susținut odiosul apel, ci l-a augmentat încă cu o serie lungă de argumente. Din nou s-au accentuat plângerile lui Israil, din nou s'a stăruiat asupra groaznicelor persecuții la care e supus sub vitrega obiăduire românească. Consecința imediată a manoperei, se știe dela început. Peste o săptămână se va întruni iar la Paris „Liga drepturilor omului,” unde celebrul umanitarist deslipit dela Budapesta d. Victor Bach, în aplauzele atâtor deținători de valută pe spinarea noastră, ne va declara huligan și va afixa pe pereții de pe malul Senei cunoscutele imprecații bolșevice la adresa României. Ca o urmare directă vom avea iarăș o universală

răscolire de resentimente, plus, de sigur, un nou mesaj de grațiozități moscovite. Nu mai vorbim de răzvrătirea presei din cele cinci continente, care dela New-York până la Bramaputra ne va stropi cu clăbuci de cerneală.

Ce să răspundem noi acestui proaspăt gest de nerușinată insultă cu care suntem din bun senin răsplătiți? Să schițăm un alt tablou mult mai aproape de adevăr? Să arătăm, că în această țară hulită evreii adunați de pe toată întinderea globului și-au găsit un veritabil Canaan, că aproape toată viața comercială e în mâna lor, că realizează câștiguri fantastice, că nenumărați profitori din rândurile cetățenilor neofiți s'au îmbogățit aici peste noapte și sunt pe cale să tulbure printr'o-exploatare neomenoasă echilibrul economic al țării? Să le vorbim de examenul pe care l'au dat atâtea în război, când au trecut de partea dușmanului, să le reamintim blândeța cu care s'a întins vălul uitării peste atâtea potlogării, sau să scormonim multe dovezi recente care ne arată că și astăzi persistă mulți încă într'o atitudine de ostilitate deschisă? Să venim cu cifre, cu situația demografică a țării, ca să convingem pe toată lumea că suntem supuși aici la o permanentă învăzie, că populația unor părți de țară și a tuturor orașelor ni se împetrișează zilnic de oaspeți nepoftiți fugiți de peste graniță și ajunși la noi o cumplită ecrescență parazită?

Toate sunt de prisos, fiindcă toate sunt perfect cunoscute.

Realitatea e că nici o desmințire nu poate opri această avalanșă de injurii. Suntem puși pur și simplu în fața neastâmpărului vinovat cu care o seamă de oameni își fac loc cu coatele ca să meargă înainte fără nici un scrupul și cu toate îndrăznelile. Dacă spiritul de generozitate cu care România întregită i-a ocrotit n'a putut trezi la dânși nici un ecou de bunăvoință și adaptare, e că în cadrul actualei vieți de stat aceste temperament morbide nu-și prea pot găsi un loc și-o așezare normală. De-aceia strigătul unor asemeni elemente e rațional și programatic! El vine ca o rezultată a unor tendințe și idealuri streine de toate fibrele sufletului românesc.

Sunt agenți provocatori care lucrează aici, avangarda consacrată a tuturor furtunilor.

Nu putem decât să povățuim opinia publică la cea mai desăvârșită liniște pe urma tuturor sgândărelilor de meserie. O facem și cu acest prilej, îndemnând pe toată lumea la calm și senină toleranță. Cu aceeași sinceritate însă declarăm, că înțelegem pe cei care-i mănâncă palma văzând la tot pasul lăfăiala imundă a obrăzniciei.

Până când vom mai putea opri o legitimă protestare nu ne e dat să știm, fiindcă inițiativa e în tabăra provocatorilor.

OCTAVIAN GOGA

IN BISERICA VECHÉ

Sfinți bătrâni cu-obrajii de tristeți brăzdați
Mă privesc cu ochii de mirare încărcați.
Palide făclii aruncă fâlfăeli de umbră pe pereții afumați.
Tremură genunchii mei și se îndoie,
Și-amintirea ropotește des, ca o fierbinte ploaie.

Preotul, ca din mormânt s'aude din altar,
In cădelniță tămâia se topește 'n jar.
Uite, colo, la altar, cu glas tremurător
Recitam sfielnic Crezul la popor...
Iar un sfânt cu barbă se uita la mine zâmbitor.

Azi, așa ciudat se uită sfinții 'n ochii mei!
Spune-le, părinte, c'am venit să mă împac cu ei.
Dă-mi o lumânare dintre rămășițele de ceară
Ca să-mi caut sufletul de-odinioară, —
Sufletul meu alb și fraged și ușor de-odinioară...

GEORGE A. PETRE

Regionalismul diletanților

Am avut regionalismul regionaliștilor. Era oarecum normal. L'am combătut și credem că l'am înfrânt. Dar iată că astăzi scoate capul un nou fel de regionalism. E al diletanților. Un regionalism teoretic, inofensiv, ce-i drept, în consecințele lui, dar vrednic de luat în seamă, cel puțin ca un document al vremii.

Pe ici, pe colo, prin cafenele sau în saloane, în dup'amiezi liniștite, s'a ivit demult omul care să-ți pună întrebarea îndrăzneță: — „Și de ce nu, domnul meu? Adică, cum? N'are și provincia dreptul ei? Până când tot centrul și iar centrul? Uite, Italia, Franța și Germania? Nu-și au și ele regionaliștii lor?”

Până acum nu s'a găsit însă nici un bărbat cu pretenții de seriozitate, și cu atât mai puțin un bărbat politic, care să-și permită fixarea pe hârtie a teoriei regionaliste. Dl C. Argetoianu s'a încumetat. Era și cel mai indicat.

Dl C. Argetoianu e un diletant de forță. Medic fiind, dsa a făcut diplomatie. Eșind din diplomatie, s'a dedat la politică internă. Ajungând ministru, s'a trezit economist. De ce, dar, nu ar putea dl Argetoianu să „aranjeze” și chestia regionalismului? Toate „chestiile” le-a rezolvit până acum, cu destulă ușurință. Oare tocmai aceasta să fie cea mai grea?

La București e în vremea din urmă o conferințomanie acută. Lumea nouă, avidă de cunoștinți sumare, se strânge prin săli mai mari și mai mici, duminicile și sărbătorile, ca să asculte pe câte un domn, care se urcă grav la tribună, pentru a debita cu eleganță o teorie „originală” — nu importă în ce domeniu. Intr'o astfel de sală a ținut dl C. Argetoianu o conferință, sau a „conferențiat” după cum scriu

astăzi gazetele — vedeți că s'a făcut și o vorbă adhoc! — despre: „*Descentralizare și regionalism*“.

Multiplele competiții ale dlui Argetoianu s'au mai sporit deci cu una în domeniul administrativ. Nu-l erau deajuns celelalte. Spiritual și sprinten, ilustrul nostru diletant, în câteva pagini bine aduse, a dat gata și această grea problemă dublă, care a preocupat atât de mult opinia publică. Și-a presărat paginile cu câteva citații din autori streini, cum obicinuiesc toți empiricii ce se respectă, și a asvârlit în auditoriu o seamă de „idei“ pe cari ne facem plăcerea să le discutăm aici, nu atât din pricina seriozității lor, cât mai ales de dragul luptei ce ducem la această revistă de trei ani de zile.

* * *

Di C. Argetoianu în conferința d-sale ne surprinde neplăcut, pentru reputația de om deștept pe care o are, cu o confundare alor două noțiuni cu totul diferite. Dsa s'ar părea că nu vrea să priceapă, că una este *regiunea administrativă*, absolut justificată din punctul de vedere al bunei gospodării și alta este *regionalismul*. Regiunea administrativă, care răspunde unor nevoi locale de ordin special, poate fi admisă și trebuie chiar să fie admisă într'o țară care năzuiește spre o bună împărțire a muncii și spre o reală chemare la viață a inițiativei locale, singura temelie solidă a unei organizații de stat. Dar de aici și până la regionalism ca doctrină politică este o prăpastie de netrecut. Regionalismul este o *stare de spirit* primejdioasă, cu deosebire în statele începătoare, cari nu s'au consolidat încă și ai căror pași dibuitori trebuie îndreptați de o autoritate centrală bine definită în conștiința publică.

Dar să nu ne pierdem în pure definiții. D. C. Argetoianu a dorit probabil această confundare pentru a putea justifica o atitudine politică *trecută* a partidului din care face parte astăzi, după atâtea peregrinări. Ori, poate, intrigant cum este, ar dori să-și precizeze pe unul din șefii d-sale între cele două Târnave, la Blaj, bunăoară, spre lauda inițiativei locale, să-l fixeze acolo, de dragul unei idei superioare, bine înțelese, și să-l înmormânteze pentru totdeauna. Mai știți? E posibil. D. C. Argetoianu are ghidușii de aceste destul de reușite uneori.

Altfel cum să ne explicăm enormitățile „conferențiate“?

D-sa se luptă mai întâi ca o serie de afirmațiuni pe cari, cel puțin acei cari înconjoară această revistă scrisă de „pasionali“, cum zice d-sa, nu le-am făcut nici odată. Nimănui nu i-a trecut prin gând până astăzi să-i pecetluiască pe regionaliști cu teribilul epitet de separatiști, așa după cum se căznește d-sa să ne convingă. Autorul acestor rânduri își aduce aminte, sub acest raport, de un articol pe care l'a scris încă în primele caiete albastre ale *Țării Noastre*. Titlul articolului era destul de sugestiv: — *Nu sunt răi români, sunt români proști*. Acest titlu implică excluderea din discuție a separatismului. Suntem deci de acord cu d. Argetoianu că este o idioțenie, cum

zice d-să, ca un fost ministru de Interne ce este, contopirea separatismului cu regionalismul.

Dar, dacă regionalismul nu cuprinde în sine și ideia activă a separatismului, înseamnă că el nu e și primejdios?

Aici ne oprim pentru a sta puțin mai mult de vorbă.

D. C. Argetoianu susține cu convingere, că regionalismul nu e de loc primejdios, că, dimpotrivă, e util și de dorit. Regionalismul, după dsa, ar fi chiar o bine facere. Și dsa ne citează exemple din străinătate. Le vom discuta pe toate, căci absolut toate se întorc împotriva dsale. Înainte trebuie să stabilim însă, că nu e nimic mai propriu diletanților decât comparațiile cu străinătatea. Obicinuiții vagoanelor restaurante din marile exprese au meteahna de a vedea toate țările după similitudinile aparente văzute din goana locomotivelor. Oamenii cu tabiet la gândire caută însă nuanțele, căci acestea sunt esențialul într'o precizare de detaliu. De sigur, că toți câți umblăm pe acest pământ, filnțe cuvântătoare fiind, mergem pe două picioare, dacă nu ne-a tăiat chirurgia vre-unul, după cum toate regionalismele sunt regionalisme, în diferitele epoci și în diferitele țări unde s'au găsit sau se găesc. Din această generalitate exterioară nu se poate trage însă nici o concluzie în speșă. Ori nu? D. C. Argetoianu e pur și simplu fenomenal de simplist, chiar și pentru un diletant, când vrea să ne convingă de contrariu.

Și acum să venim la pilde...

* * *

Nici Italia și nici Germania, cu regionalismele lor seculare, nu au sucombat, ni-se spune, din pricina organizării unor forțe locale în marele ansamblu. Mulțumim dlui Argetoianu pentru noutatea ce ne comunică, cu atâta generozitate critică. Ne-a mai spus un sânguincios cetitor din „Baedeker” acest adevăr, dar nu-l puteam crede pe cuvânt. Așteptam confirmarea din partea fostului nostru ministru de Interne, ad-interim la Finanțe, etc. Va să zică, Italia și Germania și-au putut dobândi unitatea, deși au pățimit în trecut și chiar și în prezent de un binefăcător regionalismul acut? Ori poate tocmai din cauza regionalismelor acestor țări s'a încheat atât de puternic unitatea lor? D. C. Argetoianu nu ne-o spune tocmai pe față, dar așa ne sugerează, cel puțin prin căldura prin care apără regionalismul nostru.

Ei, să ne ierte dl C. Argetoianu, profunda dsale descoperire ar fi foarte adevărată, dacă nu ar fi o mică nuanță între regionalismele italian și german și cel românesc. O nuanță, care am putea zice că e fundamentală, dacă ne permite distinsul nostru conferențiar. Tot ce a văzut dsa din tren în Italia și Germania e perfect adevărat. Ceeace face farmecul și în aceiaș vreme forța țărilor amintite este de sigur această diversitate de aspect și de energie. De unde a răsărit însă această diversitate și pe ce se razimă ea, atât în peninsula italică cât și în imperiul teutonic? Ea a răsărit dintr'un tot absolut omogen, care era *cultura națională* a țărilor respective și se razimă pe o temelie tot

atât de omogenă care e *conștiința națională*, pururea trează a aceluiaș țări. Ce poate să strice Italiei florentinul înamorat de cetatea lui, când Dante, un „pasional“ și el, dle Argetoianu, veghează din eternitatea lui deasupra întregului popor italian? Și ce va putea păgubi Germania de pe urma bavarezului cu inima la München, când Goethe, un alt „pasional“, dle Argetoianu, veghează și el din acelaș eternitate asupra Germaniei? Nimic nu poate să vâtime, nici unul nici altul, fiindcă regionalismele italian și german sunt de esență pur națională.

Dar al nostru? Imi vine să cred că dl Argetoianu cunoaște mai bine Italia și Germania decât noile provincii românești, văzute de dsa, probabil, tot din tren. Căci cui nu-i poate bate la ochi, din depărtare chiar, că regionalismul românesc e de origine streină. Peste tot locul, în noile provincii, noi suntem țărani, și cultura noastră e în facere. Turnul catedralei săsești din Sibiu iradiază de sigur interesante note regionale, dar ale cui sunt? Strămoșii mei nu le pot revendica și probabil că nici ai dlui Argetoianu, constructorii regionaliști ai acestui frumos monument gotic nu au avut nimic de a face cu spiritul românesc refugiat în unele bisericuțe dela țară. Prin urmare, ce regionalism românesc să invoc eu în Ardeal, unde, afară de o seamă de intelectuali crescuți la crunta școală a oprimării naționale, nu am decât țărani, cari sunt aceiași ca suflet între Nistru și Tisa?

Dl C. Argetoianu uită această nuanță capitală și trece repede pe un alt continent, în America. Aici, e adevărat, că există o puternică viață regională. Dar ce ține strâns legate Statele Unite ale Americii, lipsite de o tradiție culturală, asemănătoare celei italiene și celei germane? Aici există un alt factor care nouă ne lipsește cu desăvârșire. Aici menține unitatea formidabilul capital absolut centralist în psihologia lui care constituie indestructibilul chiag al Americii. El veghiază aici în locul lui Dante și Goethe.

Ne puteam noi deci compara cu streinii? E o copilărie să ne gândim la așa ceva.

* * *

D. C. Argetoianu mai aduce însă un argument în favoarea regionalismului. Cu mult umor, d-sa remarcă faptul că „regionaliștii“ ni-au dat unirea. Am arătat în diferite rânduri și am povestit pe larg în această revistă cum s'a petrecut adunarea mare dela Alba Iulia. Ca pe vremea lui Horia țărani s'au strâns și au strigat în istoria universală: trăiască unirea! Țărani, preoții și învățătorii. Așa zișii regionaliști nu ne-a dat decât Consiliul Dirigent, vamă la Predeal și încercarea de a-și face o armată proprie în Ardeal. Atât. Aceste trei principii *separatiste*, oricât de deghizate erau, nu erau ele primejdioase? A trebuit mâna tare a generalului Averescu și a colaboratorilor săi ardeleni, pentru ca ele să dispară. Și, apropo de generalul Averescu. Ni-se îngăduie oare ca cu acelaș umor să ne aducem aminte, că din guvernul care a lovit de moarte regionalismul făcea parte ca ministru de interne d. C. Argetoianu? Prin decret regal, generalul Averescu a

desființat guvernul regionalist, care declara prin reprezentanții săi din Cluj că nu se supune decât forței armate. D. C. Argetoianu nu-și mai aduce probabil aminte. Și aceasta dovedește cât de puțin era „pumn de fier” mult lăudatul nostru fost amic politic, și cât de puțin era ministru de Interne. Și aceasta mai dovedește cât de serioase pot să fie convingerile unui diletant care e capabil să susție orice teorie de ocazie. În acest articol nu am vorbit decât de regionalismul ardelenesc care îl interesează mai mult pe d. C. Argetoianu, regionalism care nu e tocmai separatist. Ce-ar fi însă dacă am zugrăvi și pe cel basarabean, care e aproape separatist? D. C. Argetoianu e capabil să-l justifice și pe acesta. Deocamdată nu are însă nevoie, fiindcă „acordul” de guvernare cu țărâniștii basarabeni nu s'a făcut încă în mod desăvârșit. Când se va face, d. C. Argetoianu va rosti de sigur o nouă conferință. Și așa — *usque ad finem* — căci d. C. Argetoianu va rămâne pururea un diletant.

EUGEN GOGA

Din „Hazliul Hronic al măscăriciului Vălătuc“

— Anul 2001, luna Octombrie, ziua 16 —

— Introducere —

Vălătuc măscăriciul ar fi trăit, pare-se, în prima jumătate a veacului XX sub glorioasa domnie a marelui voevod Ferdinand I de Hohenzolern-Sigmaringen, făuritorul României Mari și cel dintâi al ei Rege. A lăsat în urmă-i o seamă de scripte și hrisoave, găsite acum două decenii de zelosul cercetător și om de carte Epaminonda Gongopolos, în podul castelului dela Ciucea, într'o valiză uzată, pe care stăruiau încă inițialele Al. O. T.

Intorsătura frazei, greșelile evident voite de acord, și mai ales unele cuvinte de care se slujește prea des, nu corăspund întru nimic nici epocii în care a trăit măscăriciul, nici acelora în care căuta să-și așeze unele povestiri. Dealtfel nu mai rămâne umbră de îndoială, că semnătura aceasta e un pseudonim.

Caracterul lui e amplu confirmat de întreaga operă, care abundă în ghidușii și zeflemele, ceea ce dovedește că autorul ei nu disprețuia pamfletul și farsa folosindu-le ades cu destulă îndemănare. Anahronismele țipătoare, presărate printre cuvinte și locuțiuni vzuale din leatul în care scria, îi trădează suficient intenția de a păcăli posteritatea. Dar a conchide de aci, că măscăriciul ar fi fost un vulgar mistificator de documente și un scrib ignar, e desigur hazardat, mai ales că avem probe certe că el cunoștea bineșor vechile pravili, așa că nici scăpare din vedere, nici eroare din parte-i nu poate fi. Dealtfel ipoteza (repetăm: eronată, și adăugim: absurdă) a falsificării, nu rezistă unui critici serioase și nu a fost susținută decât de un singur contemporan al măscăriciului: „unul N. Iorga¹⁾ (Nastase, Nistor, Nicoară sau Nastratin?) cu

¹⁾ Sub semnătura N. Iorga întâlnim publicații foarte variate: Scrieri agricole, piese de teatru, colecții de articolașe politice, poezii, botanică pentru cursuri serale de adulți, economie politică, sfaturi pentru gospodine, educație fizică pentru tîmfatici, întreținerea părului în stare de curățenie fără apă și săpun, colecție de

al cărui portret măscăriciul își începe hrisovul. Numitul (istoric? medic? economist?), se zice că ar fi așezat un pretins document (fantezist) al măscăriciului în veacul al XVII-lea, punând prea multă gravitate, în interpretarea unui text de natură ușoară.²⁾ Se pare că întâmplarea a făcut hazul societății cultivate de pe-atunci, mai ales că măscăriciul n'a perdut prilejul s'o speculeze în comic, arătând că păcatul bietului N. Iorga nu e nou și că Franțujii cu multă vreme înainte au denumit generic procedeul, prin cunoscuta zicală: „*Couper dans la pomade.*“

Se vede din portretul ce urmează, că măscăriciul e parțial și perfid, întrucât faptele atribuite aceluia N. Iorga (de ex. Așa zisa lui pretenție de a fi afecționat mai mult pe principele moștenitor decât regescul lui părinte însuși, Descifrarea inscripțiilor dela Curtea de Argeș, Scrierea operilor dramatice în tren etc.) par cu totul neverosimile. Tendința această de șarjă și satiră, care nu se desminte o clipă, poate fi un motiv de atracție în plus pentru cetitorul profan, în ochii cercetătorului obiectiv însă, ea nu e mai puțin o scădere, cari se răsfrânge asupra întregii lucrări. Cu toate acestea, imparțialitatea ne obligă să atragem atenția cetitorului, că o întreagă serie de documente, păstrate la Academie, îi stă la dispoziție pentru a dovedi că animozitatea dintre măscărici și cel vizat e cu mult anterioară fragmentului pe care îl publicăm.

Recent, domnul profesor doctor D. R. Ioanițescu, a descoperit o scrisoare a măscăriciului către poetul Octavian Goga, datată Ilovăț, 15 Ianuar 1926. Pasagiul următor din acea scrisoare vine întreg în sprijinul afirmațiilor noastre:

... „Deci, iubite domnule Goga, nici un fel de ură personală în contra domniei sale domnului N. Iorga. Toți colegii mei sunt martori că, de pe băncile școlii încă, păstrez o violentă aversiune pentru *această categorie de intelectuali*. Ea nu poate germina decât în fazele primare ale civilizațiilor născânde. În țările cu tradiții culturale mai vechi, asemenea cazuri nu sunt posibile. Ce efect ar fi avut de pildă în Franța un atac sau chiar o campanie vehementă a lui Edmond Rostand în contra motorului inventat de-un Durand sau Dupont oarecare? Ar fi provocat desigur dezaprobare și cel mult surâsuri ironice până și 'n rândurile propriilor lui admiratori. *În România însă nu se breveta motorul!* Căci la noi e suficient ca dl N. Iorga să spună ministrului de Instrucție că dl Ionescu sau Popescu nu știe să cânte din vioară, pentruca nenorocitul să i se refuze catedra la Conservator, sau să scrie un singur articol în *Neamul Românesc* pentruca nici birtașii să nu-l accepte capelmaistru. De aceea...“

---

anecdote picante despre junii Turci, etc. etc. Nu e încă bine stabilit dacă autorul e una și aceeași persoană. Se știe însă că acesta (dacă e același) sau unul din aceștia (dacă vor fi fost mai mulți) s'a ocupat cu studiul istoriei, care fiind pe atunci în fașă i-a deschis cu încurajare porțile Academiei, atrăgându-i tot odată multă laudă și onoruri din partea contemporanilor. De altfel, știința nu are a se ocupa de cazul acesta, deoarece nici una din scrierile semnate cu numele menționat nu prezintă o importanță deosebită.

Extras din „Marea Enciclopedie Română.“

²⁾ „Neobositulu Kostakelu.“ Vezi colecția revistei „Viața Românească,“ din veacul trecut,

Dar, să dăm cuvântul măscăriciului.

Despre N. Iorga.

..... (indescifrabil) ..... jucând Hamlet în costum
de biciclist ..... (indescifrabil) ..... și era acest N. Iorga
om învățat, telmiz, burduf, cunoscător a multe limbi ca: turcește (cel
mai bine), francește, românește (mai puțin), elinește, nemțește și încă
într'un fel, tot nemțește, dar nu tocmai, ce-o vorbesc tot nemții, dar
nu toți, ci numai o parte, spre Miază-Noapte, lângă o apă. Știa până
și limba kitailor (chinezește) și în multe era chiar kital (chinez).

La trup lung și umbra lui pe zid precum o mătură de Țarigrad
cu josul în sus, având el barbă, măcar că unii au scris (neadevărat),
că față de fecioară avea, care l'am văzut io cu ochii mei că avea barbă.

Mulți s'au grăbit ce-i drept a zicere de el că-i mare, nu se știe
bine de ce: au că era lung (în bătae de joc) au pentru mintea lui
(ca proștii). La umblet, umbla încovoiat, anume cu umărul stâng în spre Sud-
Vest!) și călca asemeni unui cocostânc cu aripele tălate, fugărit de
copoi, caraghios, împiedecându-se ..... (indescifrabil) .....
și fără rușine, în fața cucoanelor, vorbea măscări ..... (indescifrabil)
..... și nemaicătând că-i om bătrân și nu se cade .....
(indescifrabil) ..... dar s'au întors de la Viana mofluz, că nimic nu
i-au putut face Voronow .....

(indescifrabil) dar iar măntorc și zic: de nebun n'oi fi el nebun, dar
nici în toate mințile nu-i ..... (indescifrabil) .....
și el să-i tae barba nu altceva și l'au huldut și l'au alungat cu bat-
jocuri și ocări ..... și fluerau ca dracii ..... ci cum
a scăpat de acel prăpăd a și scris lui Vodă că l'au amenințat c'un
obiect tăios și l'au făcut pre el de răs în tot felul zicându-i lui om
de gumă, pilulă Pinck și mascara ..... (indescifrabil) și uitând că
nu-i îmbrăcat s'au suit în birjă numai în cămașă de noapte și'n pi-
cioarele goale, negru, pocit, păros, mai mare scârba .....
..... (indescifrabil) de lingușitor nici că se poate mai lingușitor
..... fricos ..... și fudul ..... (indescifrabil) trimetea
dl Ionel Brătianu și putinel cu brânză, și compoturi, și făină și câte
toate și el îl lauda ..... el când au încetat războiul și n'au mai
avut nevoie, venindu-și în fire din acea spaimă mare ce l'au fost
cuprins, au uitat binele ..... vorbe urâte ..... (indescifrabil) .....
ca țiganul ..... (indescifrabil) și zicea că-i boer (minciuni) ..... și
pusu-l'au atunci în *Țara Noastră* ca'n oglindă, pe două coloane, ce
bine le zicea „Pro și contra” cât murea Iorga de ciudă citind acele
coloane, dar n'avea încotro . . . . .

*) Expresie inexistentă pe vremea când se scria așa, recunoaște măscăriciul
într'o notiță marginală, adresându-se lui N. Iorga cu vorbele: „Am pus-o așa de
la mine, ca să vă iriți”.

Cetitor de pravili era bun cetitor de pravili, numai că se pripea. Fiind din fire iute și ciudos foarte, nici nu mai căta să cetească slovele pe deantregul ci dacă apuca să vadă două-trei buchi, se repezea să scrie și punea mai departe de la el. Așa au tălmăcit el o inscripțiune (?) de pe-un zid din Calafat, zicând că sub acel străvechi zid ar fi îngropat un Voevod muntean (Tugomir) și când colo s'a dovedit a fi niște necuvinți, porcări, săpate de-un elev bulgar (derbedeu), despre un profesor spanchi cu nevastă frumoasă, pentru care l'au și dat afară din școli pre acel elev . . . . .

(Indescifrabil) ținea la mânia și dacă-l supărai cumva nu te uita ferit-a sfântul . . . . .

și rău . . . . .

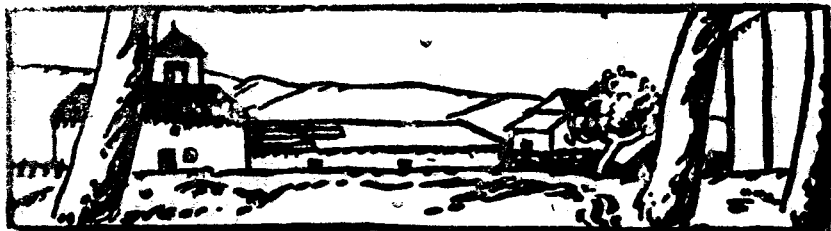
(Indescifrabil) . . . . de aceea se amesteca în toate, fără socoteală, și despre toate scria, în fiecare zi câte o carte, Dumineca două. Iar când se înfierbânta, un raft umplea. Zic unii că cetind una din acele cărți, un bejiv duhliu i-au scornit că se născuse la 10 Mai și că dela bubuitul tunului i se trage una ca asta, dar de-i adevărat sau nu, dracu' știe . . . . .

(Indescifrabil) în timpul căldurilor mari . . . . .

. . . . (Indescifrabil) . . . . mai ales seara.

MĂSCĂRICIUL VĂLĂTUC

p. cf. Al. O. Teodoreanu

Organizarea proprietăților

— Lucrările pentru înființarea dovezilor funduare în vechiul Regat și Basarabia —

Lucrările pentru confecționarea dovezilor funduare în Ardeal le-am grupat în trei categorii, și anume: 1. *Lucrări pregătitoare*, 2. *Lucrări de stabilizare* și 3. *Lucrări de administrare și perfecționare*. În alt loc am schițat și obiectivul fiecărei categorii. Această grupare a lucrărilor funduare în general va corespunde și pentru confecționarea dovezilor funduare în vechiul Regat și Basarabia. Evident, unele schimbări vor fi însă necesare.

Am susținut, că în vechiul Regat și Basarabia evidența pământului, până în prezent, n'are nimic fixat, n'are hărți, n'are registre, nu există nimic gata, care ar putea fi utilizat la strângerea dovezilor funduare. Deci, totul trebuie luat de la început. În Ardeal situația a fost cu totul alta. Aici au existat multe elemente, cari au putut fi utilizate la creierea dovezilor funduare. În baza acestei situații diferențiate, evident că și cadrele lucrărilor din vechiul Regat și Basarabia vor necesita unele modificări față de cele din Ardeal.

Experiența făcută aici impune și o procedură mai simplistă pentru alcătuirea dovezilor funduare în vechiul Regat și Basarabia. *Idela conducătoare*, precum și *ordinea de urmat a acestei proceduri* va fi: 1. *Să se fixeze pentru fiecare comună pământul prin măsurători geometrice*; 2. *După terminarea măsurătoarei să se constate raporturile de drept asupra pământului, proprietarului și sarcinilor*; 3. *Să se pregătească dovezile funduare definitive în baza celor terminate sub punctele 1 și 2*; 4. *Să se administreze dovezile funduare și să se perfecționeze conform cerințelor ce se vor ivi în cursul timpului*.

Având în vedere gruparea lucrărilor în cele trei categorii schițate mai sus, precum și concordarea lor cu procedura pe care o lansez acum, și pe care trebuie să o urmăim pentru confecționarea dovezilor funduare, vom avea tabloul clar al operațiunilor ce trebuiesc realizate. Să le urmărim.

În categoria lucrărilor pregătitoare vor intra operațiunile pentru fixarea pământului prin măsurători geometrice, precum și constatarea raporturilor de drept asupra celor trei obiective ce interesează evidențarea. Această constatare se face printr'o procedură specifică, care se cheamă procedură de localizare sau individualizare a tuturor porțiunilor de pământ.

În categoria lucrărilor de stabilizare vor intra operațiunile pentru pregătirea definitivă a tuturor dovezilor funduare, deci a tuturor registrelor principale și auxiliare, a foilor funduare, a hărților funduare, precum și a celorlalte dovezi din arhivă.

În categoria lucrărilor de perfecționare și administrare vor intra normele după cari se va face administrarea dovezilor funduare, precum și operațiunile cari vor fi necesare pentru perfecționarea în viitor a dovezilor funduare. Să rezumăm în cele ce urmează ideea principală și cadrele acestor operațiuni, din cari vor rezulta apoi dovezile funduare.

Fixarea pământului. — Operațiunile pentru fixarea pământului constituie piatra fundamentală a sistemului de evidență tabular. Acesta e și începutul tuturor lucrărilor pentru pregătirea dovezilor funduare. Fixarea pământului înseamnă inventarierea tuturor porțiunilor de pământ în registre și hărți, așa cum sunt ele situate în natură.

Întreg hotarul fiecărei comune se va măsura de ingineri geometri, conform unor norme bine stabilite. Porțiunile de pământ vor fi măsurate separat, așa cum sunt folosite în natură de proprietarii lor. Fiecare porțiune de pământ va primi un număr topografic. În cursul operațiunilor de măsurătoare, inginerii geometri vor pregăti proiectul dovezilor de fixare, cari vor alcătui proiectul registrelor parcelare, registrelor nominale și al hărții funduare. Să le analizăm.

În proiectul pentru registrul parcelar vor fi înscrise numerele topografice ale tuturor parcelelor, în ordine numerică, arătându-se întinderea și ramul de cultură a fiecăreia. Se va nota la fiecare parcelă numele proprietarului real și numărul casei din comuna unde își are domiciliul și gospodăria.

În proiectul pentru registrul nominal va fi înscris numele fiecărui proprietar care dispune de pământ în hotarul aceleiaș comune. Numele proprietarilor se va înregistra în ordine alfabetică. Lângă numele fiecăruia se va arăta și domiciliul real, apoi capacitatea juridică de care dispune, precum și numărul topografic al parcelelor cari fac proprietatea lui.

În proiectul pentru harta funduară va fi reflectat întreg hotarul comunei, precum și însuși corpul comunei, cu toate intravilanele și edificiile existente. Porțiunile de pământ vor fi schițate cum sunt situate în natură. În hartă, pe fiecare parcelă va fi notat numărul său topografic. Edificiile vor avea și ele numerele lor topografice. Apele curgătoare, mocirlele, puțurile, etc. din hotărul comunei, toate vor fi notificate pe hartă. Astfel această hartă va prezenta în miniatură aspectul comunei cu întreg hotarul ei.

După terminarea lucrărilor pentru fixarea pământului în hotarul

unei comune, inginerii geometri vor înainta toate proiectele pregătite instanței întâia funduare, care va dispune pentru începerea lucrărilor de localizare, (individualizare).

Operațiunile de localizare (individualizare). — Instanța întâia funduară, după primirea proiectelor de dovezi pentru fixarea pământului, va începe procedura de localizare. Va constitui în acest scop o comisie mixtă, care va fi alcătuită din trei membri, și anume: 1 Președinte; delegatul instanței întâia funduare. El va fi conducătorul cărților fundare ale circumscripțiunii unde este situată comuna respectivă, sau altă persoană angajată în biroul funduar, dacă va avea specialitatea necesară. 2. Inginerul geometru, care a făcut măsurătoarea, și 3. Primarul comunei unde s'a fixat pământul, sau ajutorul de primar.

Comisia de localizare va descinde la fața locului și va verifica fiecare porțiune de pământ. Această verificare, pe baza proiectelor de dovezi, se va face separat pentru fiecare proprietar, constatăndu-se toate drepturile ce privesc pământul, proprietarul și sarcinile. Va dresa proces verbal pentru fiecare proprietar și va deschide pentru fiecare un proiect de foaie funduară. Aici vor fi înregistrate, apoi, toate parcelele de pământ, care îi aparțin din hotarul acelei comune. Titlul de proprietate rămâne a se justifica. În cazuri de controversă, titlul de folosință va trece și el ca titlu de proprietate. Sarcinile ce ating pământul și proprietarul vor fi înregistrate la coloana sarcinilor. În procesul verbal vor fi subliniate toate datele, controversele ce ating pământul, proprietarul și hipoteca,

Comisia de localizare, după terminarea lucrărilor de constatare, va fixa un termen de 50 zile în care cei interesați, însă absenți de la procedura de localizare, vor fi în drept să-și anunțe toate reclamațiile lor asupra pământului, dreptului de proprietate și hipotecă. După trecerea termenului de 50 zile, întreg dosarul, cu toate reclamațiunile anunțate, se va înainta instanței întâia funduare, în vederea lucrărilor de mai târziu.

Operațiuni pentru definitivarea dovezilor funduare. — Aceste operațiuni vor fi executate de instanța întâia funduară, prin organele sale. După terminarea procedurii de localizare, în baza verificărilor și constatărilor făcute acolo, vor fi întocmite dovezile funduare. Inginerul geometru, separat, va pregăti în mod definitiv registrul parcelar, registrul nominal și harta funduară, cari apoi vor fi autentificate și de instanța întâia funduară. În baza proiectului de foaie funduară făcut în cursul procedurii de localizare și în conformitate cu verificarea datelor de acolo, se vor întocmi de instanța întâia funduară prin organele sale foile funduare definitive.

Odată terminate și autentificate toate dovezile funduare din arhiva funduară, ele vor fi predate utilității publice. Dela acest timp încolo, ele vor fi administrate de oficiul funduar, conform regulamentului ce va fi în vigoare.

Operațiuni pentru perfecționarea dovezilor funduare. — În cursul lucrărilor pentru alcătuirea dovezilor funduare ușor se vor putea strecura și unele greșeli, cari vor avea eventual darul de a perturba e-

vidențarea potrivită a pământului. Evident, aceste defecte vor trebui corectate. Afară de cazul acestor greșeli, mai rămâne deschis încă și un alt punct pentru ulterioarele perfecționări.

În alt loc am arătat, că datele cadastrale nu vor fi gata la alcătuirea dovezilor funduare, deoarece măsurătorile cadastrale în vechiul Regat și Basarabia vor putea fi terminate cu mult mai târziu, astfel la alcătuirea acestor dovezi vom avea numai măsurători geometrice. Dela firea lucrului însă, datele acestor măsurători nu vor putea fi exacte. Diferența până la 5% la aceste măsurători sunt ușor posibile. În cursul timpului însă, oficiul cadastral va funcționa, și aici-colea va face și măsurători cadastrale, ale căror date, evident, vor fi exacte. Introducerea acestor date în corpul dovezilor funduare va fi necesară, și acest lucru se va face prin operațiunile de perfecționare.

ION IACOB

Ideia slavă

În pașnica atmosferă a praznicului creștinesc de acum o lună și ceva, am aprins conform unui obicei străvechi, o modestă luminică și la căpătâiul celor dispăruți politicește, cum trebuie să-i socotim pe frații noștri din Iugo-Slavia, printr'un articol publicat în acest pagini. Am făcut acest lucru dintr'un sentiment dublu: religios-național, mai mult spre ușurarea suflotească proprie, fără să mă gândesc că modestele mele reflexiuni din catedrala sârbească a Timișoarei vor stârni vreun ecou. Din păcate, Banatul nu a intrat în conștiința noastră publică decât ca depozitar al unor bogății faimoase, cu români veseli cari cântă pe patru voci, la adăpost de grijile materiale de cari suferă restul țării. Ceialaltă față a Banatului, cea îndoliată, nu se cunoaște încă și slabă ne este nădejdea, că va veni odată vremea când amputarea Banatului să fie simțită la Tighina ca și la Sasca-Montană.

Nimic mai firesc, deci, ca sub povara unor asemenea împrejurări, concluziile mele de atunci să fi fost mai mult ca potolite, aproape resemnate, ca acelea ale unui om care își recunoaște toată neputința în fața unei probleme extrem de grave.

Cu toată apatia dimprejurul nostru însă, ne simțim îndemnați să revenim din nou, scoțând de astădată la iveală amănunte care vor depăși cu mult granițele Banatului, interesându-ne pe toți, deopotrivă.

Un inimos luptător intelectual din Iugo-Slavia, pe care n'am avut fericirea să-l cunosc, decâteori se spune un cuvânt de frățescă înțelegere în aceste pagini la adresa lor, își ține de datorie să ne trimită o scrisoare de mulțumire, confirmând sau dezmințind spusele noastre. Așa s'a întâmplat și cu ocazia ultimului nostru răvaș asupra situației românilor din Iugo-Slavia.

Anonimul nostru frate și prieten ne mai trimite și un teanc de gazete, coprinzând amănunțite rapoarte asupra excursiei în Banatul românesc a corului Episcopiei din Vârșeș. Le răsfoiesc cu nerăbdare și interes, dar nu găsesc niciun pasagiu care să exprime nota loială ce le-o impune situația lor de aliați. Mai mult chiar! N'am găsit în cadrele acestor rapoarte nici măcar cuvântul: România. Se vorbește de marea misiune națională a recente excursii la Timișoara, a cărei situație internațională, după presa sârbească, nu pare a fi definitiv lămurită. Ziarul de casă al impulsivului d. Ștefan Radici: *Dom*, merge așa de

departe, încât scrie de anul nou, negru pe alb, că *Voivodina* sârbească nu-i întreagă; aceasta va fi întregită abia atunci, când se va juca „kolo“ dela Subotîța până la Orșova.

Privite aceste fenomene dela București sau dela Geneva, sediul Ligii Națiunilor, se va zice — cum ni s'a mai spus în atâtea rânduri — că este vorba de un imperialism sentimental, inerent temperamentului sârbesc și al vremurilor de adâncă prefacere prin care trecem, și că nu există spirite echilibrate și cu răspundere, care să se gândească serios la încălcarea teritoriului nostru. Dar tocmai în privința aceasta nu suntem de acord cu sârbii. După mentalitatea sârbească de totdeauna, limita etnografică sârbească la răsărit este pe râul Cerna, iar la nord tunelul dela Holdea — adică granița Ardealului — și Murășul. Încă nu mi-a fost dat să citesc altfel în vreo gazetă sârbească dela 1918 încoace. Până în anul 1920 continuau să ne vie la primăria din Lugoj — care printre 26 mii de locuitori adăpostește și 15 sârbi, zi și scrie: cincisprezece — ordine dela *Uprava Năroada* (Narodna Uprava — Consiliu dirigent) din Neoplanta. Primejdia este deci tocmai acolo, că în mentalitatea vecinilor noștri nu s'a lămurit pe deplin ce este al nostru și ce este al lor, cu toate că s'eu bătut țăruișii de hotar.

Dela o vreme încoace, regatul vecin ar trebui să ne intereseze și sub alt raport decât acela al românilor închiși între granițele lui. Ideia slavă pare a-i fi câștigat definitiv și pe sârbi. S'a văzut aceasta cu ocazia simptomaticei manifestații dela Belgrad, aranjată cu ocazia conferinței d. Constantin Todorov, fost ministru bulgar, ținută la 22 Ianuarie a. c. în sala Universității din Belgrad, vorbind despre necesitatea unirii slavilor dela „gurile“ Dunării și până la izvoarele râului Sava.

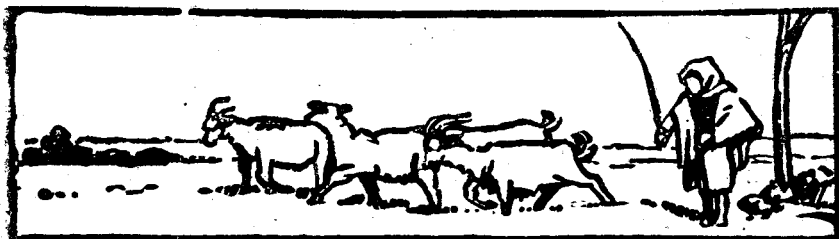
Iată cum descrie ziarul *Politika* această manifestație:

„Cu un cîas întreg înainte de începerea conferinței nu mai era niciun loc liber, niciun spațiu cîcât de mic, neocupat, în sala Universității. Au venit studenți și profesori universitari, au venit scriitori, muncitori și femei. A venit și un mare număr de ofițeri, printre cari mai mulți generali. Când a apărut d. Constantin Todorov la braț cu d-l dr Radovan Kosutici, profesor universitar, s'a ridicat o furtună de aplauze și de entuziasm. A fost ovaționat d. C. Todorov, poporul bulgar, *ideia unirii tuturor slavilor de sud* și s'a dat cinstea cuvenită memoriei lui Stambolinski“...

Ce s'o fi vorbit cu această ocazie, ce planuri s'or fi urzit, e lesne de întrezărit. Ajunge să citim rezumatul din gazetă, pentruca să ne dăm perfect seama, că pe orizontul nostru extern se ridică și dela sud-vest aceiaș primejdie cași dela răsărit: *ideia slavă*.

Ingrădindu-ne și apărându-ne de această nouă primejdie, românii din Iugo-Slavia nu sunt un balast pentru politica externă a României, ci un ajutor de neprețuit în mâna unor conducători abili și conștienți. Poate în felul acesta să se reverse și asupra chinuitei lor vieți o rază de înseninare, venită dela niște frați prea fericiți, prea egoiști....!

P. NEMOIANU

Ruși...

Doborât de friguri, stăteam pe prispa unei case părăsite din preajma Siretului... Priveliștile lumii din afară luau deformări ca în vis. Prin painjenișul ochilor zarea juca moale, intruchipând ființe ciudate de abur, care piereau gonite de tremurul adânc din ființa mea... Și iar apăreau, gonind din funduri, jucând în zare, și pierind în mine. Trudnic, căutam să-mi aduc aminte de cele din urmă întâmplări de la Nămoloașă. Suflete întinse spre desrobire, plesnind sub apăsarea dorurilor și a ambițiilor, și căzute apoi pe nisipul plin de băligar și de muște. O veste năpraznică venise dinspre munți: armata noastră spărsese la Mărăști, înaintând vijelios. Ne tremura carnea pe noi, gândind la ce se petrece acolo, — o emoție simplă dar grandioasă ne sugruma gât-lejele, ucigând orice vorbă, — nu doream decât să ni se dea voie să plecăm *dincolo*, să ne desrobim... Și veni porunca: ordinul acela clar, scurt, cuprinzător și fremătând de acelaș nerăbdare nebunească al lui Cristescu, — omul acela mic, cu părul și mustași albe, cu ochii limpezi de țaran ridicat atunci de la coarnele plugului... Cetindu-l în adăposturile noastre din spinarea Siretului, păream niște conspiratori care jură să-și răsbune țara pângărită. Ne priveam cu ochii jucând în lacrimă și ne strângeam mâinele.

— „Spargem larg aici, — rupem armata nemțească în două... O ruptură e aruncată spre Carpați, cealaltă în Dunăre... Și drumul spre draga noastră Capitală iată-l deschis...”

Și ison afund țineau vorbelor noastre cele patrusute de guri de tun, îngrămădite pe-o bucațică de pământ, abia de 4—5 chilometri... Băteau cu atâta sete, încât ziua nămiaza-mare, de te urcai în clopotnița din Clucerul Nămoloașei, puteai să vezi centura imensă de foc, roșie și svăcnită, ca respirări de iad. Iar de volai să spui ceva vecinului, trebuia să te vâri în urechea lui și să-i șoptește, că altfel nimic nu se auzea. Se coborâse sfântul Ilie cu toate harabalele lui și cu toți surugii lui, chiar pe pământ, și umbla turburat și supărat, de parcă ar fi zis: „lasă că vă arăt eu războil...”

U. taseam toate, ne înfrăişisem în aceiaş nădejde, pierdusem şi cea de pe urmă rămăşiţă de temere sau de grijă pentru fiinţa noastră, cea atât de dragă de obicei, — şi acuma aşteptam clipa...

Ordinul generalului grăia că 'n dimineaţa de 12 Iulie (citesc şi acum în gând scrisul acela) după un teribil bombardament de distrugere, vom eşi din tranşee şi vom ataca viguros, urmărind deaproape pe duşman, „spre a-l gonî de pe pămîntul nostru...”

Cine oare ar fi putut dormi în noaptea de dinaintea acelei zile? Foşneau oştenii peste tot locul, fumând pe sub ascuns, ţigări după ţigări... Noi făceam planuri, vorbind în tremur şi privindu-ne în clarul cel desinteresat al ochilor. Dar în noaptea aceea, porunca de atac fu ridicată şi orânduită pentru dimineaţa de 13 Iulie, întrucât tunurile noastre nu spărseseră îndeajuns frontul duşman. Simţeam că nu aceasta este pricina: ci la fund un vrăjmaş neîmpăcat rodea temeinic aşezământul nădejdei noastre. Veşti treceau din gură în gură: „Bucovina, Brusilov, ruşii dezertează, părăsesc frontul...” Cuvinte cari începură să ne sângereze sufletul, otrăvindul cu neîncredere. Dar tunurile răspuseră cu putere şi de data aceasta, de sus din clopotniţa în care stăteam, centura de foc îşi undoaia apele dela cotul Fundenilor şi până'n Corbu, de vale. Veni şi cea de pe urmă noapte. Doborâţi de trei zile şi trei nopţi de amarnică aşteptare, stăteam în adăposturi, cu sufletul moleşit de rele presimţiri, — că nicăiri ca în război sufletul omenesc nu se ascute mai tare la focul presimţilor fatale. Şi presimţirea n'a greşit nici de data aceasta, cum nu greşise nici la Flămânda, nici pe Carpaţi. În miezul nopţii de vară, veni cea de pe urmă poruncă: „ofensiva s'a contramandat fără termen, veţi lua măsuri să treceţi de-a stînga Siretului...” Prin urmare s'a sfârşit şi această nădejde?!

Stînd, prins de friguri, pe prispă, lăsam să-mi treacă icoanele acestui trecut prin faţa minţii, ca apoi să se mistulască undeva, în mine sau aiurea... Şi veneau altele; generalul Cristescu, ca un răzbu-nător pătrunzînd în taverna de desfrâu a căpeteniei ruseşti şi cerîndu-î socoteală, de ce ruşii n'au vrut să meargă la 13 Iulie? Ochii lui albaştri scînteiază ură şi dispreţ. Ragoza, buhavul buhai rusesc, îl primeşte cu nepăsare şi cu buze căzute în jos de beţie neisprăvită. Românul îl înşfacă de piept şi sguduindu-l îl întreabă: „ce se face acum cu ţara mea?”, la care rusul hohoteşte în rîs: „ce-i pasă lui de ţara lui, de ţara lui Cristescu! Poate s'o ia dracu...”

Zarea Siretului juca în ape schimbătoare, îndurerînd sufletul... Căutam să văd ce poate fi adevăr din toate, şi nu isbuteam decât să-mi simt limba amară în gură şi ochii îndureraţi sub pleoape. Simfiseam în zilele acelea că ruşii, pe cari ne sprijineam la dreapta şi la stînga, nu ne voiau, şi că nu vor merge cu noi... Şi așa a fost: în noaptea aceea hotărătoare, veni ştafetă dela ei, că „ei nu merg”, şi aceste trei vorbe au năruit cea mai dragă nădejde: reîntoarcerea în pămîntul nostru.

O durere surdă în piept şi în ciolane îmi arse fiinţa, şi deodată se ivi năpraznic un dor fără zare, amar şi neputincios. Mă ridicai în şezut, pe prispă, cu capul huind de chinină şi de gânduri. În jirul

meu nu era nimeni, — casa era goală, curtea părăginită, — departe, spre Siret păcăia o mitralieră, ca într'o joacă de copii. Aș fi vrut să întâlnesc pe cineva, să sfărâm în vorbe învolburarea sălcie din suflet, să mă jălui unui om, să-l spun nedreptatea ce ni-se face, — să strig la marginile cerurilor, lui Dumnezeu, cumplita urgie doborâtă asupra-ne... Făcui câțiva pași șovăitori prin ogradă: era un cald leșos și prăfos, — un plictis de moarte fugărea pe huidițele goale ale satului, — nici o vietate nu se arăta la colțul gardurilor, — ci numai, la răstimpuri, lâtra mitraliera, încăpățânat.

Atunci am cunoscut eu pe ștabscăpitanul Bronislav Jegor Șaneavski, ofițer din artileria împărătească rusă.

Pornisem pe ulița satului, în neștire, și priveam, fără nici un gând, peste gardurile plecate într'o parte, ale gospodăriilor goale. Și iată că într'un fund de grădină, la o masă mică, doșită de-un pâlci de copăcei firavi, sta un ofițer rus, cu capul pe mână, privind trist spre undeva. Era subțire, tânăr, cu fața uscată, ochelari pe nas, negricios, cu un inel mare de aur pe degetul arătător dela dreapta, dar mai ales având în preajma întregii sale persoane un aer de-o profundă melancolie... Mă oprii și-l privii. Ca și cum m'ar fi simțit, întoarse spre mine ochii lui negri, lucitori. Câteva clipe rămăserăm nemîșcați, privindu-ne cald, — și deodată amândoi ne îndreptarăm unul spre altul, ca și cum ne-am fi cunoscut de un veac, ne dădurăm mâna și stăturăm la măsura din fundul grădiniței țărănești.

Într'o franțuzească clară, Bronislav Jegor Șaneavski, comandantul unor baterii din Sălcia Siretului, îmi povesti:

— „Sunt moscovit... Am la Moscova nevastă, doi copii și tot trecutul... A! a!.. Moscova, Moscova!.. Nu puteți înțelege voi aceasta: Moscova este paradisul, — paradisul...”

Se opri câteva clipe, trecându-și mâna prin părul lucios și negru:

— „Știu, știu... Noi v'am făcut cel mai mare rău pe care niște oameni vi-l puteau face... Ce să facem?! Au rupt rândurile, au fugit, — i-am împușcat, — i-am bătut cu tunurile, — dar totul e zadarnic... A mai rămas doar artileria... Curând ne vom desface și noi, — și pe urmă, — Doamne, ce-are să fie pe urmă?!...”

Lăsând să-i roureze ochii de lacrimi, șopti, ca în cea mai mare durere:

— „Vom pierde Moscova, — vom pierde Moscova... Iată: o lună de zile de când nu mai știu nimic de acolo, — nu știu: mai trăește nevasta? — copilașii ce-mi fac?... Nimic, nimic... De sigur că nu mai vedem Moscova noastră veche, cu sutele ei de biserici, cu stradele largi pe care aleargă troicele noastre vechi, cu teatrele, cu opera, cu atmosfera aceea, a noastră, patriarhală și bună, naivă și caldă, — niciodată nu ne vom mai reîntoarce acolo...”

Bronislav Jegor Șaneavski puse mâna-i caldă și tremurătoare pe brațul meu. Vorbele lui cutremurau în mine aceleași gânduri. El, rusul, își trimetea peste frontul sălbatec bolșevic dorul lui spre Moscova, unde avea tot ceea ce-i era lui mai drag, — iar eu cugetam că peste

Siretul din preajmă, la o bătae de privire, erau ai mei, de care nu mă puteam apropia...

Rusul, dând din cap, urmă :

— „Eri am îngropat la Tecuci pe comandantul nostru... A murit de tifos... Și el tot din Moscova era...”

Pe urmă, tăcu.

Un soldat aduse două ceaiuri și ni le puse dinainte.

Ca și cum ar fi vrut să-și desvinovățească poporul, ștabscăpitantul zise:

— „Voi, de sigur, veți recăpata țara voastră... dar noi, — niciodată, — crede-mă: niciodată... Moscova a murit, — Moscova a murit...”

Cu ochii adumbriți de-o melancolie adâncă de stepă, ofițerul scoase de la piept un mare portofel de piele subțire, din care dădu la iveală o fotografie: o femeie tânără, surâzătoare, cu părul lăsat ușor pe tâmples, ținea pe lângă doi copilași, cu bucle și priviri nevinovate, în chip de protejare atustrei privind spre un punct, de parcă ar fi urmărit acolo pe tatăl lor depărtat:

— „Aceștia sunt ai mei”.....

Privind fotografia, avui în huiala înfundată din mine, ca un vârtej, chipurile de pe ea se prefăcuseră: erau ale celor de dincolo de Siret, — ființele mele, lăsate acolo, în puhoi...

Ochii lui Șaneavski luceau ca de-o boală adâncă, și'n ei putui să văd mormântul unor nădejdi desperate, — ca și ale mele...

Băurăm ceaiul în tăcere. Seara se pregătea să-și aștearnă pânzele de umbră peste salcia Siretului, aducând o înșelătoare liniște: a doua zi avea să reînceapă sfărâmătoarea așteptare...

Când ne-am despărțit era noapte.

Plecarăm ca doi străini, ale căror drumuri se încrucișaseră o clipă dealungul unei drame, de nimeni descălcită....

Lăsându-mi trupul copt de friguri, pe prispa casei părăsite, zadarnic mai căutai în minte vreo rămășiță de gând... Nimic, — un gol de nimic se plimba nesupărat prin ființa mea răvășită de tristețe...

Oare, — a ajuns vreodată Șaneavski la Moscova lui iubită? I...

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

Văduvele de războiu

În paginile acestei reviste am vorbit despre soarta invalizilor și a orfanilor de războiu. Vom sfârși expunerea noastră cu o privire sumară asupra unei alte categorii din I. O. V. și anume: văduvele de războiu.

Numărul acestor femei, după ultimele date ale oficiului național I. O. V., ar fi de 320.000. Credem însă, că această cifră e puțin exagerată, numărul real fiind sub 300.000. Și când spunem aceasta ne bazăm pe faptul, că un control serios în această privință nu s'a făcut niciodată.

Așa de exemplu, mă aflu în biroul oficiului național I. O. V. în toamna anului 1925, și acolo un funcționar era scandalizat că soția unui ofițer superior dela Pitești sau Câmpulung se declarase că-i văduvă de războiu și călătoria pe C. F. R. cu carnet liberat chiar de oficiul I. O. V. Ori, dovedindu-se în urmă că soțul ei murise în 1915, c'un an înainte de-a se fi declarat războiul în vechiul Regat, i s'a confiscat actele și i s'a ridicat dreptul de călătorie. Cazuri ca cel de sus se găsesc, cred, cu sutele. Rezultă de aici, că se impune o riguroasă revizuire pentru a se ști cine cu adevărat are dreptul de a se numi văduvă de războiu și a se bucura de prea puținele favoruri ce le implică acest titlu. Cu această ocazie s'ar putea stabili exact numărul acestor femei și, prin urmare, s'ar putea studia mijloacele prin cari s'ar ajunge la îmbunătățirea soartei lor.

Până atunci însă ar trebui luate unele măsuri grabnice spre a le veni în ajutor, căci situația acestor văduve e la fel de tristă ca a invalizilor și orfanilor de războiu.

Soarta lor se poate ameliora printr'o *pensionare omenească*, prin o dreaptă și integrală *improprietărire* și prin reglementarea dreptului de a se remărita fără a-și pierde dreptul la pensia ori ajutorul de pe urma soțului mort în războiu.

Pensionarea văduvelor trebuie făcută de stat în raport cu starea socială și gradul avut de ostaș înainte de a muri. Aceasta pentru următorul motiv: Când războiul a fost declarat, unii dintre acești ostași

buni pentru a merge la luptă erau căsătorii și aveau, de bine de rău, întemeiată o gospodărie din care trăiau ei cu al lor: soția și copiii, și fiind sănătoși munceau pentru a-i îngriji. Ori, murind acești bravi ostași, nu mai are cine munci și îngriji de copiii și soțiile lor, de tot rostul casei. Femeile lor, deși *valide*, singure nu pot câștiga cele trebuitoare pentru trai. Dacă așa stau lucrurile, trebuie să le vină cineva în ajutor, și aici vom spune, ca și la invalizi și orfani de altfel, că acel cineva nu poate fi decât statul. Și statul îi poate veni în ajutor unei văduve dându-i o pensie de război suficientă, în raport și cu numărul copiilor. Statul însă, căruia i se adresează mereu văduvele de război, — cum i se adresează întreaga lume I. O. V., — rămâne surd la strigătul de desnădejde al acestor femei și se mulțumește să le deie, odată la trei luni, câte 700—800 lei, cu oricâți copii ar avea, aceasta pentru văduvele de război ale gradelor inferioare și din care sumă perceptorii satelor mai opresc 80—90 lei, iar la văduvele de război, soții de ofițeri, suma primită lunar variază între 900—2400 lei, dela văduva de sublocotenent până la aceea de general.

Din cele de mai sus vedem, că sumele primite de văduvele de război din partea statului ca pensuni nu sunt nici în raport cu starea socială nici cu numărul copiilor, ci sunt numai niște simple ajutoare, absolut insuficiente pentru viața grea ce-o duc aceste oropsite ale soartei. Pensunile ce se cuvin văduvelor de război trebuie — și e drept să fie așa — sporite ca și soldele din armata activă pentru fiecare grad, cu deosebire așa, ca la văduvele de război grade inferioare pensia cea mai mică, *lunar*, să fie de *cel puțin 1400 lei*. Numai în felul acesta ar putea fi echitabilă pensionarea văduvelor de război.

Improprietărea acestor văduve nu s'a făcut aproape deloc în nici o parte a țării, ele fiind în legea agrară trecute în categoria 5—6, cari categorii nu vor putea fi improprietărite niciodată. Dacă improprietărea s'a făcut pentru toți foștii combatanți *valizi*, cu atât mai mult trebuia făcută pentru văduvele de război. Lotul ce s'ar fi dat acestor văduve ar fi constituit un adevărat sprijin pentru ele și mai cu seamă pentru copiii lor, cari ar fi văzut în brazdele date de stat mamelor lor icoana vie a tatălui mort în bătălie. Statul *n'a voit* să facă acest lucru și legea agrară trecând văduvele de război la categoria 5-6, la improprietărire, a săvârșit un mare păcat, pentru ostașii cu familii, morți în tranșee.

Dacă ar fi *bunăvoință* la cei din ministerul de Domenii și dacă agronomii ar *interpreta* legea cu multă înțelegere pentru văduvele de război, s'ar putea improprietări și *acum* soțiile și copiii ostașilor morți în război, atât la sate cât și la orașe.

Mai putem adăoga la această nedreptate și ceea ce li-se face de către oamenii pădurilor statului, cari *nu vor* să le vină în ajutor și să le dea lemne de foc sau de construcții pentru locuințele lor, pe un preț mai mic. Au și ordine în această privință, dar de cele mai multeori aceste ordine nu sunt ținute în seamă, mai ales de brigadierii silvici, cari sunt socotiți cu adevărat dușmani ai lumii I. O. V.

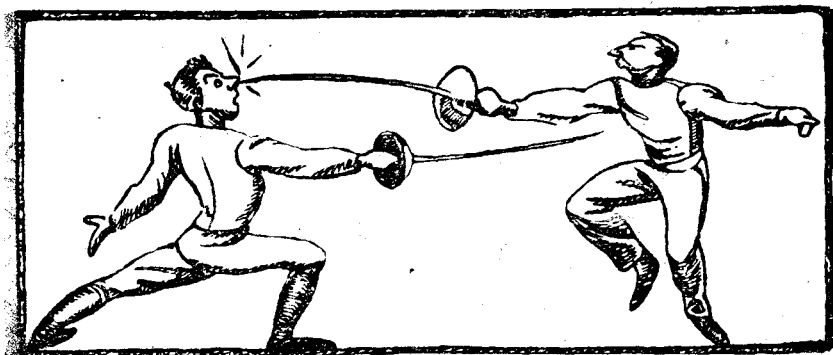
Remărțitul văduvelor de război este iarăș o chestiune destul de im-

portantă pentru aceste femei. Cele mai multe, deși au această ocazie, nu se pot remărita de teamă să nu li-se opriască pensia de război. Oficiul I. O. V. a și luat hotărâre cu privire la remăritatul văduvelor de război, în sensul ca aceste văduve să nu piardă dreptul la pensia soțului ei mort, dar receptorii satelor ori *nu cunosc* această hotărâre ori *se fac* că n'o cunosc și nu mai achită pensia ca mai înainte. Cei în drept sau I. O. V. sunt dator să lămurească, odată și pentru totdeauna, acest echivoc și să dea noi ordine pentru a se executa hotărârea luată de I. O. V. referitoare la remăritatul văduvelor de război, căci altfel, acelea cari au ocazie de a se remărita evită să facă aceasta și nu e drept ca femeia, care are posibilitatea să întemeieze din nou o gospodărie, să fie împiedecată de a-și clădi o altă căsnicie.

Văduvele de război au și ele o societate de asistență „Societatea văduvelor de război” sub conducerea dnei general Dragalina, soția eroului mort la Jiu în 1916. Această societate nu poate da un ajutor eficace material, cu toată dragostea și munca ce-o depune dna general Dragalina, prezidenta societății, din lipsa de fonduri, căci în anul trecut (1925) a avut un buget de aproape 6 milioane la 320000 văduve, ceea ce revine, de văduvă, cam 18 lei ajutor anual. Această societate a dat însă un sprijin moral destul de prețios văduvelor, mai cu seamă prin intervenții la diferite autorități, ca aceste femei să primească unele drepturi — din multele ce li-să cuvin.

Cam în felul acesta se prezintă și starea văduvelor de război. Nimic serios și suficient nu s'a făcut pentru ele, de când au rămas fără sprijinul bărbatului. Și se pare că indolența guvernului și ingratitudea lui pentru soțiile soldaților morți în tranșee, ca și pentru întreaga lume din I. O. V., nu e pe cale să se îndrepte în bine. Dacă soți lor au murit în război, cine își mai bate capul să le ia apărarea?

C. ARGINTARU

GAZETA RIMATA

Frontul unic

*Politica nu-i treaba mea,
E un bizar amestec,
Decât să dau de vreo beleă
Mai bine nu m'amestec.*

*In colțul meu, nesupărat,
In săltărețe rime,
Râdeam, râdeam neîncetat,
Și nu cruțam pe nime...*

*Dar astăzi, versu-mi jucăuș,
Țesut din foc și pară,
E pus de-odată subț căluș,
Căci toate se schimbără.*

*Părerile se 'ntorc pe dos
De astăzi înainte:
Se face popa Man frumos,
Și vaida om cuminte!*

*Boilă-a devenit savant,
(Ce nu se poate spune?)
N. Iorga nu e enervant,
Și scrie piese bune.*

*Mă uit, în jurul meu urât,
Au sunt cu mintea trează?
Maniu, bățos, s'a hotărât
Și nu mai pertractează?*

*Rămân tăcut și resemnat,
Așa de se decide,
Dar frontul vostru, încheiat,
Cu zile mă ucide...*

*Vor curge voturile 'n plin,
Și veți avea dreptate,
Vor fi de toate: mai puțin
Gazetele rimate...*

*Voi fi silit de-acum s'admir
Atâtea lucruri hâde,
Va fi mai practic, nu mă mir, —
Dar nu se va mai râde!*

*NICOLAE SINUCISU
— poet sacrificat pe altarul
politicei interne —*

INSEMNĂRI

Alegerile comunale. — Hotărârea precipitată a guvernului liberal de a „face” alegerile comunale, — și nu există nicio îndoială asupra felului cum agenții electorali tălmăcesc o asemenea expresie, — a determinat o luptă comună a tuturor partidelor de opoziție. Nu mai încapă nicio îndoială acum, că guvernul va ieși înfrânt din aceste alegeri, rămânând să mediteze asupra utilității gestului de provocare pe care l'a făcut.

În ceea ce ne privește, ne-am arătat convingerea noastră, că niciun argument nu pleda în favoarea unei consultări pripite a corpului electoral, și că, în împrejurările de astăzi, răscolindu-se încă odată, cu o explicabilă violență, toate nemulțumirile acumulate în suflete la un sfârșit de cărmunie apăsătoare, s'a săvârșit o mare greșeală. Când am vorbit așa, n'am avut în vedere decât marile interese ale consolidării alcătuirii noastre de stat, pe care le-am așezat și le vom așeza totdeauna deasupra patimilor și ambițiilor

oricărei grupări politice. Nici n'a început bine campania pentru alegerile comunale, și anumite manifestări îngrijitoare, despre cari pomenim mai jos, arată fără nicio umbră de îndoială câte dreptate am avut.

În discuția generală asupra reformei administrative, pe care guvernul actual încearcă s'o experimenteze cu atâta ușuratică repeziciune, d. general Averescu își arătase convingerea, că alegerile comunale, menite să dăruiască o existență autonomă diferitelor centre de populație de pe întinsul țării, n'ar trebui să fie, în niciun caz, o măsură premergătoare, ci rodul cel din urmă al unei încercări mai îndelungate de aplicare a noii legi. Acesta ar fi trebuit să fie punctul de vedere al oricărei judecăți chibzuite. N'avem niciun motiv să ne grăbim a trage ultimele consecințe dintr'o reformă care abia acum intră în vigoare.

Cu deosebire în orașele din provinciile alipite, unde populația neromânească a rămas și acum în majoritate

de pe urma condițiilor politice inegale din trecut, opera de întărire a elementului nostru național va fi vizibil stănjănită. Felul în care s'au încheiat, în diferite locuri, anumite înțelegeri cu privire la distribuirea locurilor în viitoarele consilii comunale constituie o netăgăduită știrbire a drepturilor noastre de stat național.

Iată pentruce, hotărârea partidelor de opoziție de a anula aceste alegeri, care constituiesc o înfrângere a ideii naționale, nu va aduce după sine o perturbare în raporturile vieții noastre publice, ci dimpotrivă, însemnează înlăturarea unui obstacol din calea realizării unor juste revendicări românești.

Propaganda vinovată. — Ceeace prevăzusem, din nenorocire s'a întâmplat. Anumiți agitatori electorali de profesiune, — inevitabilă categorie de samsari ai votului universal, — nu s'au putut răbda de a face din actul recent de renunțare a prințului Carol, un argument mai mult pentru ațâțarea opiniei publice cu prilejul alegerilor comunale.

Faptul e cu atât mai regretabil, cu cât chiar reprezentanții autorizați ai partidelor politice constituite au luat-o, orbește, pe acelaș drum. Astfel, în gazeta oficioasă a organizației partidului național (iorghisto-tachisto-argetoianist) din județul Dorohoi, a apărut un manifest electoral, cum am zice împotriva guvernului, al cărui ton și al cărui conținut sunt deopotrivă de tulburătoare. Manifestul cu pricina conține denunțul, că prințul Carol a fost silit să plece din țară din pricina partidului liberal, și sfârșește cu exclamarea: — „Trăiască regele Carol al II-lea!”

Veți zice, desigur, că acesta e numai un caz izolat, că părerea organizației iorghisto-tachisto-argetoianiste din județul Dorohoi asupra felului cum

s'a rânduit succesiunea la tronul României nu e, la urma urmei, tocmai atât de importantă, și că nu e drept să aruncăm în sarcina conducătorilor unui partid excesele de zel ale câtorva partizani imprudenți dela periferie.

Așa ar fi, dacă lucrurile nu s'ar complica puțin. Dacă n'am fi avut de-aface, în prealabil, cu unele atitudini ale dlui N. Iorga, și ale altora, și dacă am fi înregistrat vreo dezavaluare a gestului nesocotit dela Dorohoi. Prin urmare, nu ne găsim numai în fața unui act izolat de imprudență, ci e vorba cu totul despre altceva. Oamenii partidului național, încurajați de cunoscutele declarații ale șefilor, nu se dau în lături de a exploata pentru anumite interese electorale, destul de mărunte pentru a fi calculate în voturi, o gravă chestiune de existență a statului român, de-asupra căreia, după marea pildă a Regelui, ar trebui să așezăm, cu hotărâre, pe cele înțeleghătoare și respectuoase ale tăcerii.

În apropiatele alegeri comunale, cele trei partide de opoziție au format, în fața provocărilor liberale, un front unic de luptă. Aceasta nu însemnează însă, că ele se războiesc cu aceleaș mijloace. Sunt arme pe cari noi nu le vom întrebuința niciodată. Și nu ne ferim să spunem, pe față, cât de primejdioase sunt pentru obrazul însuș al țării.

Înțelegerea cu maghiarii. — Guvernul actual, care ține să-și asigure cu orice preț măcar o biruință parțială în alegerile comunale, a încheiat o învoială electorală de circumstanță cu partidul maghiar, pentru câteva orașe din Ardeal, unde populația minoritară, moștenind situația privilegiată a trecutului, deține o mare parte, uneori chiar cea mai mare parte, din voturi.

Nu vom fi tocmai noi aceia, cari să

contestăm dreptul oricărui guvern de a cădea la înțelegere cu minoritățile etnice de pe tot cuprinsul României-întregite. Dimpotrivă, am dovedit totdeauna, că socotim problema vieții minoritare, că pe una care cere o prealabilă examinare din partea fiecărui partid chemat să conducă destinele țării. Nici nu vom arăta, cu satisfacția unei concepții triumfătoare, că partidul liberal încearcă să facă astăzi aceace, ieri, găsea criticabil la alții.

Din întâmplare, însă, învoiala electorală amintită n'are decât un caracter incidental și nu prezintă decât o valoare de oportunitate. Ea nu face parte dintr'un sistem de guvernământ, pregătit să soluționeze problema în întregimea ei, și nu se înfățișează ca o armonizare deplină a celor două categorii de interese. Efectul ei se mărginește numai la compunerea viitoarelor consilii comunale. Populația maghiară, profitând de situația politică de astăzi a partidului liberal, a căutat să-și asigure o proporție mai mare de locuri în aceste consilii comunale. Guvernul a făcut toate concesiiile ce s'au cerut, pentru a preîntâmpina, cel puțin în unele centre din Ardeal, triumful partidelor de opoziție. Astfel, numai la Cluj, a rezervat partidului maghiar mai mult de jumătate din numărul consilierilor aleși.

În principiu, rețeta unei înțelegeri cu minoritățile etnice nu ni se pare, prin urmare, criticabilă. N'avem încredere, însă, în compromisurile de ocazie, și ne gândim, în primul rând, dacă prerogativele ideii naționale sunt apărate astfel. Numai sub acest aspect poate fi judecată mult desbătuta chestiune a raporturile politice cu diferitele grupări minoritare.

Bucura Dumbravă. — Într'un sanatoriu din Port-Said, unde pōpōsive fără voia sa, întorcându-se dintr'o că-

lătorie în India, a închis ochii pentru totdeauna Bucura Dumbravă, al cărui nume adevărat era Fany Seculici.

Bucura Dumbravă e autoarea celor două admirabile romane din viața românească: *Haiducul* și *Pandurul*, cari, deși au fost scrise în limba germană, dovedesc o pătrunzătoare cunoaștere a trecutului nostru, o înțelegere neobișnuită a împrejurărilor sociale în cari s'a desvoltat neamul nostru și o dragoste profundă pentru sufletul eroic al poporului nostru.

Din galeria nesfârșită a eroilor noștri, înconjurați adesea cu o aureolă de legendă, Bucura Dumbravă s'a oprit la Iancu Iianu, *Haiducul*, și la Tudor Vladimirescu, *Pandurul*, tocmai pentru a urmări romanticul zăbucium al acestor două figuri reprezentative ale epocii, în cadrul simțirilor colective cari au agitat o țară întreagă în pragul veacului trecut. Respectând într-o măsură ireproșabilă sensul adevărului istoric, făcând să strălucească sub ochii noștri colțuri cunoscute ale pământului românesc și deschizând perspective încăpătoare pe seama acțiunii povestirilor sale, Bucura Dumbravă ne-a dat, cu gestul simplu al artiștilor adevărați, două capo d'opere ale romanului istoric, pentru cari literatura românească îi va fi recunoscătoare.

Mâna sa de cenușe, care se va întoarce, liniștită, din depărtări sudice, va găsi un bun adăpost pe pământul acestei țări, — primitoare și caldă mamă pentru toți cei care o înțeleg...

Motive regionaliste. — Incurabilul diletant politic, d. C. Argetoianu, urmând dela o vreme încoace pilda noului dumisale șef (d. N. Iorga) a început să prezinte proporțiile amuzante ale unui șugubăț Pic dela Miranda, vorbind în public la diferite ocazii despre toate câte se pot ști pe lume, și încă despre alte câteva.

Fiecare săptămână își aduce conferința ei.

Fostul ministru de Interne al dlui general Averescu nu se jenează de nimeni și de nimic... Explică administratorilor de plasă diferite chestiuni financiare, și tratează în fața oamenilor de finanțe (cu aceleași gesturi competente) tot felul de probleme administrative. Hotărât lucru, d. C. Argetoianu e un exemplar interesant de specialist român. E doctor în medicină, dar n'a fost chemat niciodată la căpătâiul unui bolnav. E mare latifundiar, dar nu s'a ocupat niciodată cu agricultura. De când a trecut (*ad-interim*) pela ministerul de Finanțe, și a aranjat cu atâta abilitate cunoscuta afacere a bonurilor de Tezaur, ni se ofere ca chirurg al crizei valutare. De când s'a întovărășit cu d. Iuliu Maniu, a devenit un fanatic apărător al regionalismului...

În privința aceasta nu încape nicio îndoială. Opiniile politice ale dlui C. Argetoianu fiind plasate spre neîntreruptă mișcare, ca morișca de vânt de pe coperișul caselor, sunt supuse în chip firesc diferitelor capricii atmosferice. Acum câțiva ani, d. C. Argetoianu (același!) se repezea ca un zmeu, cu pumnul în gura dlui N. Iorga. Astăzi, el este cel mai convins admirator al acestei bărbi isterice.*) Tot pe vremea aceea, d. C. Argetoianu era un aprig adversar al regionalismului, pe care l'a combătut cu furie în diferite discursuri parlamentare. (Colecția lor stă la dispoziția curioșilor). Astăzi, el se mărturisește mare amator al loziștilor provinciale.

Pentru dl C. Argetoianu, convingerile politice sunt întocmai ca bieții cai de poștă. Nu poți să ajungi la capătul drumului, dacă nu-i schimbi din când în când. Înțelegem situația difi-

cilă a fostului nostru amic. Valurile vremii l'au aruncat pe țărnicurile insulare ale partidului național. Mai de voie, mai de nevoie, d. C. Argetoianu strigă acum, dimpreună cu d. Alexandru Vaida: — „Ardealul al' ardelenilor“, crezând că urmarea firească a acestei lozince e: — „Craiova a craiovenilor“...

Din nefericire, d. C. Argetoianu se înșală. Căci pofta vine mâncând, și dacă mâine în urma unui neprevăzut și stupid cataclism mondial, comitetul de o sută dela Cluj s'ar pomeni cu frânele puterii în mână (după cum unul a câștigat odată la loterie fără bilet), Craiova ar fi tot a dlui Iuliu Maniu.

Regionalismul, știm noi foarte bine, e o rețetă pe care partidul național n'o aplică decât până la Turnu-Roșu.

Clubăruș cu minciuni. — Nu i se poate cere niciunui om politic din această țară să desmintă, zilnic, pe lungi coloane de tipar, toate născocirile, mai mult sau mai puțin inteligente, ale presei noastre dela București. Ca să răsbească, ar trebui să nu se mai ocupe de altceva...

În ceea ce ne privește, am încercat, pe cât am putut, să lămurim lumea asupra unora dintre apucăturile cunoscutelor gazete de răspântie cu care am avut de furcă. Ar fi fost greu să pescuim, dela un caz la altul, din clubăruș lor cu minciuni, toate știrile gogonate și toate micile infamii. Le-am respins, de obicei, în bloc, fiind convinși că cea mai bună soluție, și din partea publicului, e desăvârșita neîncredere față de așa numitele „informații“ (totdeauna „senzaționale“) puse în circulație de anumiți reporteri (foști vânzători de șireturi de ghetă), pe cari nicio casă onorabilă nu-i lasă să pătrundă în vestibulul unde se țin paltoanele.

*) Greșală de tipar, citiți: „istorice“.

Cu destul regret am constatat însă, că aceste apucături, — să le spunem profesionale, — ale blumentelzilor români au fost repede adoptate, pentru uzul unor patroni politici puțin scrupuloși, și de unii dintre publiciștii noștri cu actele de naștere în regulă, dela cari am fi așteptat, dacă nu altceva, cel puțin o schimbare de procedee. Astfel am ajuns să vorbim, la diferite intervale, despre ziarul *Cuvântul*. În paginile strigătoare ale acestui ziar, care se anunță să fie cu totul altceva decât este, și care făgăduia să apere cu totul altă cauză decât aceea pe care o slujește, a reușit să se canalizeze, de câțva timp, tot ce ni se pare mai nedemn și mai trivial din materialul de intrigă și injurie al culiselor noastre politice. Scuturând sgura de cerneală de pe frontispiciul atâtor „reportaje politice,” nu credem să fi rămas vreodată un grăunte de adevăr, măcar cât un fir de nisip.

Cu toate acestea, urmașii răposatului Caracudiu nu se dau bătuți. Cele mai năzdrăvane bărfeli de mahală apar astfel, — aproape totdeauna fără iscălitură, — în acest canal de scurgere al tuturor ineptțiilor. Pe cea din urmă dintre acestea, *Cuvântul* a lansat-o deunăzi, anunțând din nou (mai știm și noi a cătea oară) un imaginar conflict între d. general Averescu și d. Octavian Goga, și încercând să arunce pe seama acestuia din urmă tot soiul de combinații la care nu s'a gândit niciodată.

Evident, toate aceste vorbe de clacă, așternute pe hârtie (operație care îl costă, după cât spune, pe un d. Titus Enacovici, câteva milioane ușor câștigate), toate aceste idioșii informative, pentru a nu mai vorbi despre trivialele înjurături cu care sunt acompañate, pocnesc, ridicole, în gol. Dar

printre cetitorii de gazete, din nefericire, se găesc și destui naivi, cari sufăr de un fetișism al tiparului. Aceștia, se înțelege, ar putea să fie induși în eroare, și pe aceștia, dacă nu văm supărați, dorim să-i lămurim de câteori vom avea prilejul.

N'au băgat de seamă, acești lesne-încrăzători lectori, că niciuna din „informațiile senzaționale” și niciunul din „reportajele politice” nu s'au realizat niciodată?

„Salonul literar”. — D. Alexandru T. Stamatiad, un distins poet îndrădostit de arta sa, face să apară de mai multe luni la Arad, unde l'au așezat îndatoririle sale profesionale, o revistă pe care a intitulat-o, cu o simpatie nuanțată de cochetărie: *Salonul literar*.

Gazda e plină de atenții pentru fiecare. Interiorul e de gust, s'ar putea spune chiar elegant. Oaspeții sunt dintre cei mai aleși. Odată pe lună se face aici literatură, de cea mai bună calitate. Revista, într'adevăr, apare în excelente condiții de tipar, cu note interesante asupra evenimentelor culturale din țară și din străinătate, având totdeauna cel puțin o colaborare de preț din partea unui scriitor de seamă.

Salonul literar corăspunde astfel, la granița apuseană a României, unei alese necesități sufletesti, și, deși nu are caracterul unei publicații de popularizare, căci nu se adresează marelui public, credem că va izbuti să dăinuiască multă vreme, strângându în jurul său tot mai mulți cititori. D. Al. T. Stamatiad, cu mari sacrificii și cu o nobilă stăruință, a înțeles rostul prezenței sale la frontieră.

Merită toate felicitările noastre.